

Nr. A82/007

2 april 1982

SOWJETMILITAIREN STELLEN HUN EISEN

Op 16 maart j.l., toen CPSU-leider de internationale media haalde met zijn tijdens het 17e Sowjetvakbondscongres gelanceerde "vredesinitiatief" tot bevrozing van het aantal in het Europese deel van de Sowjet-Unie geplaatste SS-20-raketten, werd in de Nederlandse pers tegelijkertijd de aandacht gevestigd op een aanmerkelijk minder vredelievende brochure van maarschalk , de Chef van de Generale Staf van de Sowjetstrijdkrachten en een van de drie eerste plv. ministers van Defensie.

Het door afgekondigde moratorium - zo bleek uit de woorden van de partijleider - vervalt als de Verenigde Staten "praktische voorbereidingen" treffen voor de plaatsing van "cruise missiles" en Pershing-2-raketten. Wat ook de achtergronden van deze afkondiging mogen zijn, in ieder geval kan eruit geconcludeerd worden dat een succesvol verloop van de ontwapeningsbesprekingen in Genève niet helemaal uitgesloten acht. Opvallend is dat maarschalk kennelijk een andere opvatting is toegedaan en daarvan ook openlijk blijk geeft en dat hij zich uitspreekt voor krachtiger wapensystemen en tegen pacifistische tendenzen in de Sowjet-Unie.

De _____-brochure

In zijn 70 pagina's tellende geschrift onder de titel "Altijd Bereid tot de Verdediging van het Vaderland", dat recent uitgegeven is door het ministerie van Defensie, schrijft _____ dat "de Verenigde Staten niet in het minst geïnteresseerd zijn in een beperking van de bewapening" en dat "de Amerikanen alleen proberen tijd te winnen om de nieuwe raketten op het oude continent te plaatsen". Over vermindering van bewapening en over eerdere ontwapeningsvoorstellen van _____ wordt door _____ met geen woord gerept. Hij onderstreept daarentegen dat de Sowjetstrijdkrachten nieuwe en krachtiger wapens nodig hebben om een agressieve Verenigde Staten tegemoet te kunnen treden en om in staat te kunnen zijn elke agressor "onder alle omstandigheden en in elke gegeven situatie" te vernietigen. De mogelijkheid van een beperkte kernoorlog tussen Oost en West wordt afgewezen, maar in de brochure wordt onderstreept dat het Kremlin nucleaire wapens zal gebruiken als een uiterste middel voor zelfverdediging. Als het komt tot een "beslissende confrontatie tussen socialisme en kapitalisme", dan zal de Sowjet-Unie daarbij - aldus _____ - als winnaar te voorschijn komen dankzij haar "hoogwaardige technische uitrusting, militaire vakbekwaamheid en de onoverwinnelijke geestelijke moed van de Sowjetstrijdkrachten". Toch zijn er kennelijk nog enkele voorwaarden, waaraan in _____ 's opvattingen in de huidige omstandigheden zou moeten worden voldaan.

In zijn geschrift legt hij namelijk de nadruk erop dat niet alleen de strijdkrachten, maar ook het hele volk op een dergelijk conflict moet zijn voorbereid en dat de totale economie in staat moet zijn snel om te schakelen in geval van oorlog. Dit is in zijn opvattingen "niet mogelijk zonder een stabiel, gecentraliseerd leidinggevend systeem voor het land en de strijdkrachten", wat "een zelfs grotere concentratie van management" noodzakelijk maakt. Of met deze laatste, cryptische toevoeging is bedoeld dat het militaire establishment in _____ 's opvattingen meer betrokken moet worden bij deze centrale leiding, blijkt niet uitdrukkelijk. Wat in ieder geval wel duidelijk is, is dat _____ niet tevreden is met de manier waarop de oorlogsvoorbereiding is geregeld.

Andere uitspraken van militaire zijde

Het verschijnen van dit geschrift van _____ is niet het eerste voorbeeld van een naar het lijkt recent geïntensiveerde en - wat eigenlijk nog opmerkelijker is - in het openbaar gevoerde campagne van het Sowjetrussische militaire establishment. Hoewel de uitspraken niet allemaal op dezelfde lijn liggen, lijkt een gemeenschappelijke noemer toch wel aanwezig, n.l. het beslissende belang van een sterk en "gezond" defensieapparaat.

Volgens het legerdagblad Krasnaja Zvezda van 1 oktober 1981 heeft het Sowjetleger internationaal de taak om "de verworvenheden van het wereldsocialisme" te beschermen, een opvatting die door de opperbevelhebber van de Zee strijdkrachten, Admiraal _____, ook op de Sowjetmarine van toepassing werd verklaard toen hij deze kwalificeerde als een belangrijke factor in "de internationalistische relaties". Tegen deze achtergrond past uitstekend het door de Sowjetrussische Generale Staf aan de CPSU-leiding gerichte verzoek, zoals Krasnaja Zvezda dat in december 1981 bekend maakte, om meer aandacht voor de bewapeningsindustrie, het militair-wetenschappelijk onderzoek en de verbetering van de bevelvoering.

In genoemde publiciteitscampagne past ook een aantal artikelen en uitspraken tegen een zich manifesterend pacifisme onder de Sowjetjeugd, waarover m.n.

_____ in het theoretische partijblad Kommunist van juli 1981 (no.10) schreef dat de naoorlogse generatie meent dat "iedere vorm van vrede goed is en iedere vorm van oorlog slecht" en deze houding expliciet veroordeelde. Ook het Sowjetpartijdagblad Prawda heeft enkele maanden geleden tot meer effectieve propaganda opgeroepen, die erop gericht moet zijn om "doortastend af te rekenen met pacifistische trekjes" *)

Een ander belangrijk voorbeeld dat past in de openbare campagne is het interview dat maarschalk _____, ook een van de eerste plv. Sowjetministers van Defensie en opperbevelhebber van de Warschaupacttroepen, op 23 november 1981 gaf aan het Franse dagblad Libération. _____ ging daarbij in op het volgens Sowjetberekeningen bestaande evenwicht tussen het aantal wapensystemen voor de middellange afstand in Oost (975) en West (986), bestreed dat de WP-strijdkrachten sterker zijn dan die van de NAVO en wees op het groeiende risico van een militair conflict in Europa, dat veroorzaakt wordt door de van de Verenigd

*) Verwacht mag worden dat tijdens het in mei a.s. te houden 19e congres van de Sowjetrussische jeugdbeweging Komsomol dit m.n. onder de Sowjetjeugd levende pacifisme, waarover in de Sowjetpers almeerdere malen is geschreven aan de orde zal worden gesteld.

Staten en de NAVO uitgaande wapenwedloop. onderstreepte dat de Sowjet-Unie zich tegen iedere verandering van het evenwicht zou verzetten en daarom aan "aanvullende maatregelen ter verdediging" zou moeten denken. Voor is de kracht van het leger cruciaal, want - zoals hij in Krasnaja Zvezda van 13 augustus 1981 benadrukte - het succes van de strijd voor de vrede wordt "gegarandeerd door de macht van de legers van de socialistische landen".

De mogelijke achtergronden

Een deel van de uitspraken van het militaire establishment kan waarschijnlijk verklaard worden uit de behoefte die ook de militaire leiders blijkbaar hebben aan reïdeologisering van de bevolking. Dit geldt zeker als het gaat om die uitspraken waarin pacifistische tendenzen in de Sowjet-Unie aan de kaak worden gesteld. De basis voor deze uitspraken kan dan gevonden worden in een CC-resolutie van begin april 1979 over de tekortkomingen van de "ideologische werkers" en over de noodzaak van een meer bij de realiteit aansluitende en daardoor meer effectieve propaganda. Pleidooien van b.v. en voor nieuwe en krachtiger wapensystemen voor de Sowjet-strijdkrachten en van aanvullende maatregelen ter verdediging kunnen daarmee echter niet worden verklaard. Het is mogelijk dat deze pleidooien bedoeld zijn als een waarschuwing in de richting van het Westen dat nieuwere en meer bewapening slechts de wapenwedloop nog verder opschroeft, het is echter ook mogelijk dat ze voor binnenlands gebruik bestemd zijn. In dat geval kan het een poging zijn van de militaire leiding om haar positie voor de komende jaren van machtswisseling binnen de CPSU-leiding en economische recessie veilig te stellen of zelfs te verstevigen. Met name de uitspraak van over een meer gecentraliseerde leiding voor het land en de strijdkrachten zou erop kunnen wijzen dat de militairen voor de toekomst uit zijn op een sterkere positie in de hoogste CPSU-leiding. Zij zullen tenminste willen voorkomen dat opnieuw een partijfunctionaris - zoals nu het geval is met Politburolid - als minister van Defensie aan het hoofd van de strijdkrachten staat. Men zal er veeleer op uit zijn dat deze posities, inclusief het Politburolidmaatschap, door een militair vakman worden bekleed. Waarschijnlijk moet daarom ook de recente publiciteitscampagne van de militairen gezien worden als een element in de machtsstrijd voor de post- -periode.